

специфичния акт на метаотместване от сферите на телесно-биографичното към езиковото; от „хайдушкото“ към опита то да бъде адекватно артикулирано.

Разглеждайки творчеството като „възрастен“ аналог на детската игра, Фройд подчертава особеното място на хумора в тази аналогия – хуморът помага на възрастния, на порасналото дете, да отхвърли тежкия товар на реалността¹⁵. В една по-късна своя студия Фройд се връща към този проблем и доразвива тезата си: чрез хумора творецът „добива превъзходство поради това, че играе ролята на възрастния, до известна степен се идентифицира с бащата, като принизява другите до деца“¹⁶.

Видян в подобен аспект, хуморът в случая „Хайдушки копнения“ може да се окаже специфична междинна зона между реалното, соматично-биографичното, от една страна, и поетическото, собствено езиковото, от друга. Той е *самата зона на еманципация на собствено яворовското от ботевското* (разбира се, в рамките на универсалния архетип). Именно чрез хумора детето Яворов отхвърля бремето на „ботевския“ императив като непосредствена соматично-биографична реалност (клишето „с оръжие в ръка“) – първото необходимо условие за цялостното претранспониране на сюжета в модуса на иреалното, поетическото, собствено езиковото. Вече еманципирано от бащата, станало „възрастен“, детето ще замести удоволствието от играта (като соматична дейност – „с оръжие в ръка“) с друг тип удоволствие, компенсиращо, допълващо, поправящо (както би казал Дерида) реалността. И това удоволствие е тъкмо поезията.

Тази трансформация се разгръща под формата на едно диалектическо, т.е. повдигнато на степен и кръгово структурирано, умножаване-преодоляване на „ботевската“ (хайдушко-хероична) реалност, чието буквално случване се търси в Македония. На едно първо ниво тази реалност е отместена, отчуждена чрез самата *игра* – онази дистанцираност от патоса на реалността, която мемоарният жанр перфектно демонстрира чрез самоиронично прицеления хумор (реплики по собствен адрес от типа: „И то ми било харамия!...“).

Самата тази реплика впрочем, поставена в цялостния си контекст, вече намеква за едно друго, второ дискурсивно и идеологическо равнище, предчувства го – равнище, функциониращо в модуса на „женското“, любовно-еротичното. Именно то е, където ще се състои следващият етап от надмогване на „ботевското“ – този път решително и окончателно. То

¹⁵ Фройд, З. *Поетът и фантазирането*. – В: Фройд, З. *Естетика, изкуство, литература*. С., 1991, с. 336.

¹⁶ Фройд, З. *Хуморът*. – В: Фройд, З. *Естетика, изкуство, литература*, с. 565.